

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 166/2014-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. marca 2014 predbežne prerokoval sťažnosť J. J., zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Michal Mandzák, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv zaručených čl. 20, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj namietaného porušenia práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 285/2012 a jeho rozsudkom zo 16. októbra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. J. o d m i e t a pre nedostatok právomocí na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. decembra 2013 doručená sťažnosť J. J. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj porušenie práv podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 285/2012 jeho rozsudkom zo 16. októbra 2013.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 9 C/55/2010 z 1. júna 2012 ako žalovaný zaviazaný na zaplatenie istiny v sume 11 446,20 € s príslušenstvom. O odvolaní, ktoré sťažovateľ proti označenému rozsudku podal, rozhodol krajský súd namietaným rozhodnutím sp. zn. 15 Co 285/2012 zo 16. októbra 2013, ktorým prvostupňové rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

V sťažnosti sťažovateľ namieta, že označeným rozhodnutím krajského súdu a konaním, ktoré mu predchádzalo, bolo porušené jeho „právo na prístup k súdu, právo na kontradiktórne konanie, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia a právo na spravodlivé súdne konanie“ a tiež „právo vlastniť majetok“.

Sťažovateľ prezentované námietky opiera o túto argumentáciu:

«Sťažovateľ namieta, že napadnutým rozhodnutím došlo k porušeniu jeho práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru ako i k porušeniu práva na kontradiktórne súdne konanie podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR v spojitosti s čl. 6 ods. 1 Dohovoru a práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojitosti s čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Máme za to, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nie je náležité odôvodnené, a preto došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1. Dohovoru ako i čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

Poukazujeme aj na ustálenú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky:

„Odôvodnenie rozhodnutia súdu musí byť zrejmé, jasné a zrozumiteľné nielen súdu, ale aj účastníkovi konania, keďže súd rozhoduje o jeho právnej veci. (I. ÚS 241/07)“

„Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede

na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. (IV. ÚS 115/03)“

Z práva na spravodlivý proces a nadväzujúcej judikatúry jasne vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa relevantnými námietkami a návrhmi účastníka konania a s týmito sa v odôvodnení rozhodnutia vysporiadať.

Odvolačí súd sa žiadnym relevantným spôsobom nevysporiadal s odvolacou námietkou sťažovateľa, ktorou napádal zaujatosť konajúceho súdu.

Takéto odôvodnenie je nielen nepostačujúce a veľmi všeobecné, ale aj vnútorne rozporuplné, nelogické a formalistické. Navyše takýmto postupom dochádza k porušeniu práva na prístup k súdu.

Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia sa malo preto podrobne vysporiadať s hlavnou odvolacou námietkou sťažovateľa, ktorou napádal zaujatosť súdu. V tomto smere je potrebné zvýrazniť i legitímne očakávania účastníka

Máme tiež za to, že napadnutým rozhodnutím bol porušený princíp kontradiktórnosti, ktorý podľa konštantnej judikatúry ESLP je imanentnou zložkou spravodlivého súdneho konania: „... jedným z prvkov spravodlivého procesu v zmysle čl. 6 ods. 1 je jeho kontradiktórny charakter: každá strana musí zásadne mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkou predloženými súdu za účelom ovplyvniť jeho rozhodnutie a vyjadriť sa k nim. /Mantovanelli c. Francúzsko/.“

„To sa týka nielen predmetu konania, ale aj akejkol'vek inej otázky, ktorú treba v konaní riešiť, vrátane otázok procesných. (B. Repík: Ľudské práva v súdnom konaní, Manz, Bratislava 1999, s. 160-161)“

Podstata kontradiktórneho súdneho procesu sa zakladá na tom, že súd nemôže rozhodnúť o tom, čo by nebolo predmetom diskusie, nejedná sa však len o argumenty protistrany, ale aj o argumenty súdu. Porušením princípu kontradiktórnosti je aj taký postup súdu, ktorý rozhodne na základe právnej argumentácie, ktorú žiaden z účastníkov konania netvrdil a nemožno ich dôvodiť ani z rozhodnutí súdov nižších inštancií, a to bez toho, aby pred svojim rozhodnutím umožnil vyjadriť sa účastníkom konania k tejto právnej argumentácii (ktorú mieni súd aplikovať). Jedná sa o tzv. prekvapivé rozhodnutie.

Judikatúra Najvyššieho súdu SR sa ustálila v tom, že „vydanie prekvapivého rozhodnutia“ je potrebné kvalifikovať ako procesný postup, ktorým súd odníma účastníkovi možnosť konať pred súdom.

Odvolačný súd sa pri vydaní napadnutého rozhodnutia dôsledne neriadil ustanovením § 213 ods. 2 O.s.p., ktoré mu ukladalo pred vydaním svojho rozhodnutia vyzvať účastníkov, aby sa k aplikácii tejto novej právnej normy vyjadril. Takýmto postupom odvolací súd odňal sťažovateľovi právo konať pred súdom, a tým porušil čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. V uvedených súvislostiach poukazujeme na Uznesenie Najvyššieho súdu SR, spis. č. 5 Cdo 322/2009 z 27.10.2010 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a súdov SR vo veciach občianskoprávných 3/2011 ako Rozhodnutie č. 33: „Pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníka konania v zmysle §213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 15. októbra 2008, aby sa vyjadril k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.“

Takýmto postupom došlo k porušeniu čl. 46 ods. 1 Ústavy SR ako i čl. 6 ods. 1 Dohovoru, keďže „prekvapivé“ rozhodnutie vždy zasahuje do práva účastníkov na spravodlivé súdne konanie. Odvolací súd mal pred vydaním napadnutého rozhodnutia poskytnúť sťažovateľovi priestor na to, aby sa pred vydaním napadnutého rozhodnutia mal možnosť vyjadriť sa k právnej argumentácii, na základe ktorej mienil založiť svoje rozhodnutie. V rámci využitia tohto práva by sťažovateľ napríklad mohla argumentovať aj inými rozhodnutiami súdov vyšších inštancií a teda vychádzajú z diametrálne odlišnej argumentácie, než na ktorom je založené napadnuté rozhodnutie.

Porušenie princípu kontradiktórnosti spočíva i v tom, že sťažovateľovi ako odvolateľovi nebolo zaslané vyjadrenie k odvolaniu, a teda nemohol reagovať na argumenty druhej strany.

B/ Právo vlastníť majetok - čl. 20 Ústavy a čl. 1 k Protokolu č. 1

Sťažovateľ namieta aj porušenie práva vlastníť majetok a právo na pokojné užívanie majetku, ktoré súvisí s právom na prístup k súdu, nakoľko sťažovateľ mal právo na pokojné užívanie svojho majetku, ktoré jej však bolo odopreté postupom všeobecného súdu. Porušenie vidíme v tom, že vydaním napadnutého rozsudku je sťažovateľ povinný zaplatiť

žalovanú čiastku. Všeobecný súd tým zasiahol do jeho práva na pokojné užívanie majetku, pričom porušenie tohto práva nesledovalo žiaden legitímny cieľ a bolo prejavom svojvôle a arbitrárnosti.»

Vzhľadom na uvedenú argumentáciu v závere sťažnosti sťažovateľ ústavnému súdu navrhuje, aby o jeho sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základných práv zaručených čl. 20, čl. 46 ods. a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv zaručených čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 15 Co 285/2012 zo 16. októbra 2013 a konaním, ktoré mu prechádzalo, označené rozhodnutie krajského súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie a priznal tiež sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach, ktorými fyzické osoby alebo právnické osoby namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených v ústave, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto

ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ v podanej sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv zaručených čl. 20, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv zaručených čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru označeným rozhodnutím krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Sťažovateľ pritom v sťažnosti prezentuje dve roviny ťažiskových argumentačných námietok. V prvom rade vidí sťažovateľ porušenie svojich práv v postupe konajúceho súdu, ktorý prijal rozhodnutie obsahujúce nedostatočné odôvodnenie, čím podľa názoru sťažovateľa porušil jeho „právo na prístup k súdu“. V ďalšom bode argumentácie kvalifikuje sťažovateľ namietané rozhodnutie ako tzv. „prekvapivé rozhodnutie“, ktoré bolo vydané na základe vlastnej argumentácie súdu, ktorú nepredniesol žiaden z účastníkov konania a ani súd predchádzajúcej inštalácie a ktorú súd aplikoval bez toho, aby účastníkom konania poskytol možnosť sa k nej vyjadriť. Odkazujúc na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky označuje sťažovateľ takýto procesný postup súdu za odňatie možnosti konať pred súdom a zároveň porušenie princípu kontradiktórnosti konania. V závere sťažovateľ podporuje svoju argumentáciu o porušení označeného princípu tvrdením, že mu bola odňatá možnosť reagovať na argumenty protistrany, keď mu nebolo doručené vyjadrenie protistrany k odvolaniu.

Právomoc ústavného súdu vyplývajúca z čl. 127 ods. 1 ústavy je vo vzťahu k všeobecným súdom limitovaná princípom subsidiarity, podľa ktorého poskytuje ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ústavy ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Jedným z ťažiskových argumentov, na ktorých sťažovateľ zakladá dôvodnosť svojej sťažnosti, je námietka, že mu zmieneným „prekvapivým rozhodnutím“ bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Ústavný súd na tomto mieste uvádza, že námietka odňatia možnosti konať pred súdom patrí k dovolacím dôvodom, a to podľa ustanovenia § 237 písm. f) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), čo s ohľadom na princíp subsidiarity vylučuje právomoc ústavného súdu o sťažnosti konať a o nej rozhodnúť.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti prihliada na to, že ako súdny orgán ochrany ústavnosti nie je jediným nositeľom povinnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná, pretože touto povinnosťou sú zaviazané aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Danú skutočnosť zohľadňuje napokon aj znenie čl. 127 ods. 1 ústavy limitujúce právomoc ústavného súdu vo vzťahu k všeobecným súdom princípom subsidiarity, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci namietaného porušenia ich základných práv alebo slobôd iba v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že súdne konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany konajúcich súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného súdneho konania.

Ako z dosiaľ uvedeného vyplýva, proti namietanému pochybeniu krajského súdu v odvolacom konaní sťažovateľ disponuje dostupným a účinným právnym prostriedkom

nápravy – dovolaním (ustanovenia § 236 a nasledujúcich OSP). Ústavný súd dopytom na prvostupňovom súde zistil, že sťažovateľ do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti dovolanie nepodal. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľ mal a má v systéme všeobecného súdnictva k dispozícii účinné prostriedky na dosiahnutie ochrany svojich práv. Sťažnosť preto ústavný súd odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. III. ÚS 404/08, III. ÚS 98/2010).

Ústavný súd sa však v daných okolnostiach musel zaoberať aj úvahou, aké dôsledky bude mať pre sťažovateľa prípadné posúdenie dovolania najvyšším súdom ako dovolania neprípustného. Pre tento prípad ústavný súd majúci na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľovi lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu (porovnaj tiež rozsudok EŠLP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

A contrario potom platí, že v prípade vecného posúdenia a rozhodnutia najvyšším súdom o dovolaní bude mať sťažovateľ k dispozícii už iba podanie sťažnosti ústavnému súdu týkajúcej sa tohto rozhodnutia za obvyklých podmienok.

Vzhľadom na to, že ústavný súd odmietol sťažnosť ako celok, ďalšími návrhmi sťažovateľa sa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2014